

Behandling af brystkræft efter operation

De har nu overstået operationen for brystkræft. Selvom hele svulsten er fjernet ved operationen, er der alligevel i nogle tilfælde en risiko for, at enkelte kræftceller kan være efterladt i kroppen og senere give anledning til, at sygdommen blusser op igen.

Vi vil derfor tilbyde Dem medicinsk efterbehandling, som nedsætter risikoen for at sygdommen senere blusser op igen. Denne omfatter dels behandling med celledræbende stoffer (kemoterapi), dels anti-østrogenbehandling.

Kemoterapi

Kemoterapi virker ved at slå kræftceller ihjel. Der findes mange forskellige slags kemoterapi. De adskiller sig i deres virkning og i deres bivirkninger. For at øge virkningen af kemoterapien gives ofte flere stoffer i kombination. De kemoterapistoffer, som anvendes hedder cyclofosamid, epirubicin og fluorouracil, forkortet CEF.

Hvordan foregår behandlingen og hvilke bivirkninger kan optræde

Behandlingen gives som en indsprøjtning i en blodåre. Det tager som regel $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ time. Behandlingen gentages 7 gange med 3 ugers mellemrum.

Celler, som deler sig, er følsomme for kemoterapi. Det er derfor kemoterapien virker mod kræftceller. Men også kroppens raske celler hæmmes i nogle tilfælde. Det drejer sig især om celler i hårsække, i tarm og slimhinder samt de celler i knoglemarven, som danner blodlegemer.

Efter behandlingen kan der i de første døgn komme bivirkninger i form af almen utilpashed, kvalme, opkastning, diarre og hos enkelte irritation af slimhinder i øjne og mund. Endvidere kan der hos nogle være en let øget risiko for infektioner 1-2 uger efter behandlingerne. De fleste af disse bivirkninger kan lattes med medicin.

Hos kvinder før overgangsalderen kan behandlingens indvirkning på hormonbalancen betyde, at menstruationerne bliver uregelmæssige, eller at de ophører. Hvis de ophører under behandlingen, vil de i nogle tilfælde, specielt hos yngre kvinder, komme igen et stykke tid efter at behandlingen er afsluttet. Hvis de ophører helt, betyder det, at overgangsalderen indtræder.

I tilslutning til overgangsalderen kan der hos nogle opstå forskellige, som regel forbigående, symptomer på grund af den ændrede hormonbalance. Hyppigst ses hedeture, humørsvingninger og ledsmerter

Kemoterapi medfører hårtab, og næsten alle vil i en periode have behov for paryk. For alle gælder, at håret vokser ud igen, når behandlingen er afsluttet.

Hos enkelte patienter, som af anden årsag er behandlet med meget store mængder af epirubicin, kan der opstå en svækkelse af hjertemusklén. Den mængde epirubicin, der bliver givet ved efterbehandlingen af brystkræft, er imidlertid langt mindre, og risikoen for svækkelse af hjertet er derfor meget ringe.

Hvis epirubicin ved indsprøjtningen siver ud gennem blodåren, kan det forårsage beskadigelse af det omgivende væv. Det er derfor vigtigt, at indsprøjtningen gives i en åre med god blodgennemstrømning.

Der er ikke observeret langtidsbivirkninger af denne form for kemoterapi.

Forholdsregler

De kan omgås Deres familie og venner som vanligt. Der henvises i øvrigt til afdelingens pjese om kemoterapi.

Strålebehandling

Når De har overstået kemoterapien, vil De, hvis De har fået foretaget brystbevarende operation eller hvis sygdommen på operationstidspunktet havde bredt sig til lymfeknuder i armhulen eller hvis svulsten i brystet var større end 5 cm, yderligere også få strålebehandling mod forsiden af brystkassen eller brystet, i alt 24 eller 29 gange.

I specielle tilfælde er det ønskeligt at give strålebehandlingen snarest muligt efter operation, og den vil derfor tidsmæssigt falde indenfor den periode, hvor der gives kemoterapi. Det er på grund af bivirkninger ikke muligt, at give alle 3 kemoterapistoffer (CEF) umiddelbart før, under og efter strålebehandlingen. Derfor afbrydes behandlingen med CEF hver 3. uge i den pågældende periode, hvor der kun gives ét af kemoterapistofferne, cyklofosamid.

De vil få yderligere information om denne behandling.

Anti-østrogen behandling

De fleste brystkræftsvulster vokser bedst, når små mængder af det kvindelige kønshormon, østrogen, er tilstede.

Hos yngre kvinder dannes østrogen i æggestokkene. Hos kvinder, som har passeret overgangsalderen, stammer østrogen fra andre hormoner, som dannes i binyrerne.

I dag findes medicin, som kan modvirke østrogens indflydelse på væksten af brystkræft. Behandling hermed betegnes derfor som anti-østrogen.

Tidligere videnskabelige forsøg har vist, at stoffet tamoxifen er blandt de bedste til anti-østrogen behandling, samtidig med at stoffet har færre bivirkninger. Tamoxifen virker ved at forhindre, at østrogen bindes til kræftcellerne. Hermed hæmmes væksten af kræftcellerne.

Hvordan foregår behandlingen

Tamoxifen indtages som tabletter på 20 mg. De skal tage 1 tablet daglig på et tidspunkt der passer Dem bedst. Tabletten kan indtages i forbindelse med et måltid eller på tom mave. Videnskabelige forsøg har nu vist, at den bedste effekt opnås ved at give behandlingen i 5 år, samt når behandlingen først påbegyndes når kemoterapien er overstået.

Hvilke bivirkninger kan optræde

De bivirkninger, som undertiden kan forekomme, er milde. Det er meget sjældent, at det p.g.a. bivirkninger har været nødvendigt at ophøre med eller nedsætte dosis. Bivirkningerne kan omfatte hedeture, kløen i skridtet og udtynding af håret. Endvidere kan der forekomme kvalme, væskeophobning i kroppen, mundtørhed samt uregelmæssighed og eventuelt ophør af menstruationerne. I sjældne tilfælde ses årebetændelse.

Mange års videnskabelige forsøg har vist, at tamoxifen kan have langtidsvirkninger på forskellige organer. Der er således set en let øgning af risikoen for livmoderkræft, en betydelig nedsættelse af risikoen for at få kræft i det andet bryst og en nedsat risiko for at få hjertesygdomme. Flere forsøg har endvidere vist, at kalkindholdet i knoglerne øges.

Frivillighed

Det er frivilligt at modtage behandlingen. Hvis De er påbegyndt behandlingen, kan De altid senere vælge igen at ophøre hermed.

Kontrolundersøgelser

Under og efter behandlingen vil vi tilbyde Dem regelmæssig kontrol, i begyndelsen hver 3. måned, senere med 6 til 12 måneders mellemrum. Ved disse kontroller vil De få lejlighed til at stille spørgsmål af betydning for Deres tidligere sygdom.

Hvis De får nye symptomer, vil vi opfordre Dem til at kontakte os, så vi kan tale med Dem herom, og eventuelt foreslå yderligere undersøgelser. De skal selv være opmærksom på nyopståede smerter, hoste, åndenød og nyopståede knuder omkring arret, i armhulen eller i det andet bryst.

Hvem kan få oplysninger fra Deres journal?

I Danmark foregår behandlingen af brystkræft efter vejledning af Den Danske Brystkræftgruppe (DBCG), som blev oprettet i 1977 for at forbedre behandlingsresultaterne og for at sikre, at alle patienter i Danmark, uanset afdeling, får tilbudt behandling efter helt samme retningslinier. Det betyder også, at visse oplysninger om sygdommen i Deres journal vil blive registreret af DBCG og senere indgå i videnskabelige rapporter. Det samme gælder eventuelle videnskabelige undersøgelser foretaget på vævsprøver fra knuden, som blev fjernet, eller på blodprøver. Der vil dog på intet tidspunkt blive offentliggjort oplysninger, som kan henføre til Dem personligt.

Er der i øvrigt spørgsmål, De ønsker at drøfte med os, står vi til rådighed.

Jeg bekræfter hermed, at have modtaget ovenstående information, såvel mundtligt som skriftligt. Jeg er informeret om, at det er frivilligt at modtage behandling og at jeg når som helst kan ophøre hermed uden at det vil påvirke mine muligheder for fortsat kontrol eller eventuel anden behandling i afdelingen.

Dato

Patient

Informerende læge

Jeg giver hermed mit skriftlige samtykke til, at oplysninger i min journal samt fra eventuelle videnskabelige undersøgelser på vævsprøver fra knuden eller fra blodprøver bliver registreret af Den Danske Brystkræftgruppe, efter at jeg har fået mundtlig og skriftlig information.

Dato

Patient

Informerende læge

Kopi af denne skrivelse i journalen.

Jeg bekræfter hermed, at have modtaget ovenstående information, såvel mundtligt som skriftligt. Jeg er informeret om, at det er frivilligt at modtage behandling og at jeg når som helst kan ophøre hermed uden at det vil påvirke mine muligheder for fortsat kontrol eller eventuel anden behandling i afdelingen.

Dato

Patient

Informerende læge

Jeg giver hermed mit skriftlige samtykke til, at oplysninger i min journal samt fra eventuelle videnskabelige undersøgelser på vævsprøver fra knuden eller fra blodprøver bliver registreret af Den Danske Brystkræftgruppe, efter at jeg har fået mundtlig og skriftlig information.

Dato

Patient

Informerende læge

Kopi af denne skrivelse i journalen.